

Fonts zoeken en waarop te letten

Sinds jaar en dag zijn er op internet vele tienduizenden lettertypen beschikbaar. Google maar eens op 'free fonts' en u zult ze tegenkomen. Let op, want er zitten loksites bij, die u bv. toch willen laten betalen. Ze bieden dan een 'free trial' aan, dus een gratis probeerperiode. De formule 'shareware' zal ook wel voorkomen.

Verder is het aan te bevelen kritisch te zijn, want wat is er veel wansmakelijke troep tussen! Dat komt doordat 'hobbyisten' vrij gemakkelijk hun eigen fonts kunnen maken en beschikbaar stellen. Vaak is privégebruik gratis, maar dient voor commercieel gebruik betaald te worden.

De sites <http://www.free-fonts-download.com>, <https://www.fontsquirl.com> en <http://simplythebest.net/fonts/> melden uitdrukkelijk dat een groot aantal aldaar aangeboden lettertypen ook voor commercieel gebruik gratis is.

Er is ook 'nag-ware' tussen (plaag-software); dan ontbreken er een paar tekens of staat er boven sommige letters een logo met de naam van de ontwerper. Allemaal bedoeld om je de betaalde versie te laten ophalen. Bijna alle fonts zijn alleen maar in het zwart en/of grijs. Slechts weinig fonts hebben gekleurde tekens. Al kunt u natuurlijk zelf de tekens een kleur geven in uw tekstverwerkingsprogramma.

Vaak worden fonts in zip-formaat aangeboden. Dat is gedaan omdat er bestanden 'meeverpakt' worden; het kan dan gaan om licentiebepalingen, een oproep om de maker te gedanken, om een voorbeeld in een jpg-plaatje of om reclame.

Zip-bestanden moeten uitgepakt worden voor gebruik; uiteraard komt alleen het dan tevoorschijn komende lettertype voor installatie in aanmerking.

De ontwikkelaars van ttf- en otf-fonts claimen dat de tekens er op het beeldscherm en in de afdruk eender uitzien. Soms is dat niet helemaal waar.

Let bij het zoeken op de voorbeelden die de hele karakter-set (character map) laten zien. Soms is er een letter bij die niet naar uw zin is. Of er ontbreken letters die in het Nederlands noodzakelijk zijn (letters met accenten of trema's) of tekens in andere talen die u zou willen gebruiken.

Let ook op: sommige fonts hebben alleen hoofdletters (bovenkastletters) of een beperkte collectie tekens. En het gaat niet alleen om letters, ook veel symbolen, hierboven al genoemd: dingbats, logo's, versieringen, muzieknotaties, emoji's, thema's zoals kerst, barcodes, sporten, dieren, portretten van 'beroemdheden', enz. En dan ook natuurlijk de tekens in veel vreemde talen.

Hier een paar sites waar u uitgebreid kunt grasduinen door veel lettertypen en vanwaar u uw keuze kunt downloaden. Zie ook de drie hiervoor al genoemde sites.

- <http://www.fonts101.com> (veel irrelevante reclames maken de site rommelig, dat weerspiegelt zich ook in de aangeboden fonts)
- <https://www.dafont.com/> (populaire site met zeer veel fonts, ingedeeld in categorieën en met een duidelijk groot voorbeeld van elk lettertype)
- <http://www.fontspace.com/> (ook tienduizenden fonts, iets moeilijker te vinden en men wil dat je 'lid' wordt, al is downloaden toch wel mogelijk)
- <https://www.1001freefonts.com> (lijkt op dafont.com; zou je de behoefte hebben om 10.000 fonts in één keer te downloaden, dan hangt daar een prijskaartje aan van \$19,95)
- <https://www.fontstock.net> (laat in de top-10 een paar afzichtelijke fonts zien; ieder z'n eigen wansmaak)
- <https://www.searchfreefonts.com> (overzichtelijk ingedeeld, maar een complete karakterset van een font schijnt niet getoond te kunnen worden)
- <http://simplythebest.net/fonts/> (eerst categorie kiezen en dan pas kijken)
- <http://www.urbanfonts.com/free-fonts.htm> (overzichtelijk en met mogelijkheid eigen tekst in te typen, die dan voor alle fontvoorbeelden gebruikt wordt)
- en nog veel meer.

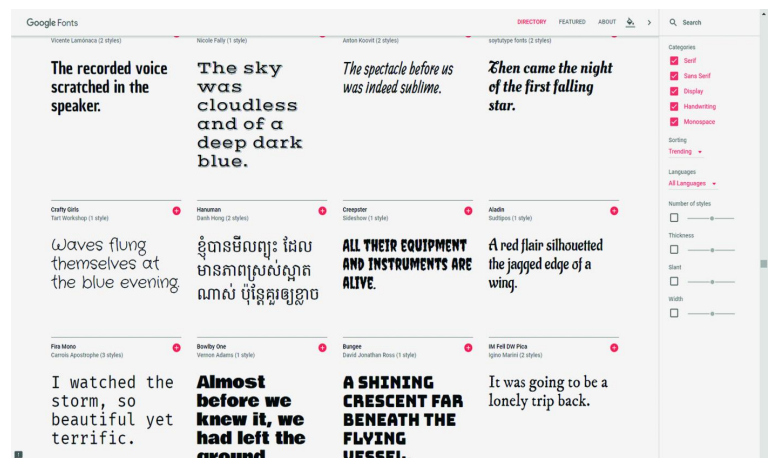

Maar zodra u ergens een (gedownload) ttf- of otf-bestand aanklikt, opent het Windows-hulpprogramma zich en toont het lettertype. Dat kunt u dan meteen installeren. Windows plaatst het automatisch in de Fonts-map, zelfs als deze verborgen zou zijn. Vandaar ook de tips 1 en 2. Een gekozen nieuw lettertype, zoals in de afbeelding getoond, kan door het aanklikken van de knop Installeren (bovenaan het venster) onmiddellijk aan uw fontscollectie worden toegevoegd. Op het tijdelijk toevoegen van fonts, zonder deze te installeren, kan ik hier niet ingaan.

Google fonts

Google fonts vindt u, het zal geen verbazing wekken, op <http://fonts.google.com>. U krijgt dan een venster met voorbeeldteksten in diverse fonts. Er zit, voor zover ik kan na-

gaan, geen logica in de opsomming. Wel kunt u rechts op het scherm uw keuze nader preciseren door onder Categories (Serif, Sans Serif, Display, Handwriting, Monospace) bepaalde typen fonts aan of uit te vinken. Of door onder Sorting te kiezen uit: Trending, Popular, Date Added of Alphabetical. Daaronder staat de keuzemogelijkheid bepaalde talen te kiezen, Standaard is All Languages. U krijgt een keuze uit: Arabic, Bengali, Cyrillic en zo'n 20 andere talen. Bent u niet geïnteresseerd in tekensets van andere talen, kies dan Latin of Latin Extended. Bedenk dat vele tekensets van talen met een niet-Latijns schrift, toch ook heel vaak een complete set Latijns lettertekens in zich hebben. Dus, wat u tegenkomt, blijft een verrassing.

De door Google aangeboden fonts zijn door de ontwerpers ervan vrij aan Google ter beschikking gesteld. Er zitten naast 'keurige' ook 'lelijke' fonts bij. Maar dat is aan ieder zelf ter beoordeling. Anderzijds lijken veel lettertypen heel erg op elkaar of op bekende fonts; kortom: u bekijkt het maar! Onderaan elk hokje van een getoond font staat (als u de muiscursor erheen laat gaan): **See Specimen**.

Als u daarop klikt opent zich een voorbeeldvenster van het font. Zie de afbeeldingen. Neem kennis van de informatie en mogelijkheden, ook door naar beneden te scrollen. Google heeft echt z'n best gedaan de bruikbaarheid van de site te verhogen.

volgens in zipformaat kunt downloaden.

Voor de 'principiëlen' onder ons

Sommigen, onder wie de auteur dezes, zijn van mening dat elk teken (letter, cijfer) uniek moet zijn. Er moet zoveel mogelijk voorkomen worden dat tekens met elkaar verward kunnen worden. Het is al erg genoeg dat het cijfer 0 en de hoofdletter O zo sterk op elkaar lijken. In url's, wachtwoorden, organisatie- en begripsnamen (afkortingen, acroniemen) en woorden in vreemde talen is niet altijd meteen duidelijk welk teken er staat.

Berucht zijn de hoofdletter l (ie) en kleine letter l (el), soms zelfs het cijfer 1 (een). LinkedIn moet duidelijk te onderscheiden zijn van Linkedln. Het gebruik van kapitaalletters midden in woorden of namen is in ons computertijdperk enorm populair geworden. Illustratie moet niet geschreven worden met drie verticale streepjes aan het begin.

De minder 'principiëlen' onder ons zullen zeggen daar geen moeite mee te hebben, omdat ze toch wel weten welk woord (en dus welk teken) er bedoeld wordt.

De kleine letter z heeft in 'ouderwetse' fonts nog wel eens een malle kruistaart. En soms zitten er andere 'eigenaardig' vormgegeven tekens bij. Zo kan een font 'gewone' onderkast- en bovenkastletters hebben en ineens voor de q een klein kapitaal: Q.

Er zijn nogal wat lettertypen waarin hoofd- en kleine letters in dezelfde grootte door elkaar heen staan. Zeker, het blijft leesbaar, maar het roept vaak een ongemakkelijk gevoel op. Zoals in de begintijd van de computer en matrixprinter toen staartletters nooit 'beneden de lijn' uitkwamen.

Fonts die wel onderscheid maken bij l/l zijn bijna alle schreeflettertypen (Times New Roman, Calibri, Lucida, Bodoni, Century Schoolbook, Georgia, Rockwell etc.). Veel schreefloze fonts (Arial, Verdana, Tahoma, Swiss, Helvetica, Futura, Segoe UI etc.) tonen het onderscheid niet of nauwelijks.

Maar de schreefloze **Trebuchet** laat het verschil wel zien! En **Leelawadee** (niet de Microsoft UI-variant!) en het bijna identieke **Gisha** voldoen volledig aan de wensen. Dat er bij deze beide fonts ook een set niet-Latijnse tekens zit, stoort niet.

Vergeet niet, als een font u bevalt, rechts bovenaan te klikken op de knop **Select this Font** te klikken.

Het lettertype wordt dan in een lijst gezet, die u ver-

Een font kan ook gekozen worden in het Directory (openings) venster. Rechts bovenaan het vak van elk font staat een rood plusteken waarmee dit font ook in de lijst gezet kan worden. Rechts onderin het scherm verschijnt een regel die aangeeft hoeveel font-'Families' u hebt gekozen.

Daar speelt de laatste fase van het selectie/downloadproces zich af. U kunt er nog voor kiezen fonts uit de lijst te verwijderen en aanpassingen (bijv. de 'vette' variant) te maken. Onderaan het venster staat hoe u de gekozen fonts nog aan uw website (indien u die hebt) kunt toevoegen. Daar staat geheel rechts het down-loadsymbool.

In het voorbeeld zijn twee 'Families' geselecteerd. Met een druk op het downloadsymbool kunt u die ophalen.

Onthoud goed waar het zipbestand met de fonts terecht komt, want u moet het vervolgens nog 'ontzippen' voor gebruik. De downloadbestemming kunt u zelf kiezen, maar het is niet verstandig nu al te kiezen voor de Windows-map Fonts. In het begin

van dit artikel heb ik al opgemerkt dat opslaan op een extern medium (USB-stick, externe HD, de 'cloud', desnoods een map 'Downloads') voordelen biedt. Voor het uitpakken van zip-bestanden bestaan speciale programma's, bijv. 7-Zip (gratis te downloaden van www.7-zip.org), maar ook Microsoft biedt zip/unzip-functies, te vinden in de 'store'.

Soms worden termen als 'compress', 'decompress', 'extract' of 'archive' gebruikt. U kunt alle gezipte bestanden in één keer uitpakken; ze worden dan in submappen geplaatst die de verschillende fontnamen dragen. Daar klikt u op het ttf- of otf-bestand (meestal het grootste bestand) om in het voorbeeldvenster, zoals hierboven getoond, te bekijken en het desgewenst te installeren. U hoeft niet zelf de fonts naar de Windows-fontmap te kopiëren. Dat is zelfs af te raden.

Als u niet vertrouwd bent met het (de)comprimeren van bestanden en mappen, is het goed daar even mee te experimenteren. Veel wijst zich vanzelf. Het uitpakken gaat erg snel. Er zijn ook (gratis) 'uitpakservices' online. Ik heb hier geen ervaring mee.

Het is dus niet erg als u meer fonts downloadt dan u wilt gebruiken, de ongebruikte of onbruikbare lettertypen kunt u gewoon wissen. Vaak blijkt immers pas in een later stadium dat een bepaald lettertype toch niet alles biedt wat u ervan verwachtte.

Succes!

Tips

1. Bewaar de gedownloade fonts op een **USB-stick**. Pak daar eventuele zip-fonts uit en wis de meegeleverde bestanden. Het voordeel is dat u de lettertypen vanaf de USB-stick ook op andere pc's of op een nieuwe pc kunt installeren.
2. Een alternatief is: uw fontverzameling 'in de cloud' opslaan. U kunt dan altijd lettertypen installeren op elke computer die met internet verbonden is.
3. Windows heeft zelf een simpel hulpprogramma voor het tonen en installeren van fonts. Het opent zich automatisch wanneer u een fontnaam (ttf of otf) aanklikt. Zie de afbeeldingen.
4. Werkt u veel met verschillende fonts, installeer dan een speciale *font viewer* om alle lettertypen en volledige tekensets goed te kunnen bekijken. Zoek dus wel een font viewer uit die de complete character set kan tonen, niet alleen een selectie. Het kan handig zijn om van alle getoonde tekens ook het (decimale) ASCII-nummer, het hexadecimale nummer en de toetsaanslag (als die niet gelijk is, bijv. in een andere taal) te kunnen zien. De nummers beginnen meestal met decimaal nummer 0032 (hex 0020, de spatie) en eindigen met 0255 (hex 00FF, vaak j). De lagere nummers zijn niet-afdrukbare tekens. Na 0255 (00FF) komen bij sommige sets andere tekens, veelal in andere talen. Het kan handig zijn een in de viewer gekozen teken meteen in de tekst te laten opnemen. Er zijn maar weinig (gratis) font viewers die aan alle wensen voldoen, dus misschien moet u meer dan één viewer installeren. Er zijn ook *font managers*, waarmee lettertypen geïnstalleerd en gewist kunnen worden.
 - **Speciale tekens**, een van de standaard-accessoires van Windows, vrij beperkt, maar met kopieermogelijkheid. Bijvoorbeeld wanneer u plotseling de ğ nodig hebt in het Turks. Of een van de vele andere symbolen. Altijd bij de hand. In Office-programma's als MS Office en Libre Office kunt u deze functie ook oproepen.
 - **Free&Easy Font Viewer**, een eenvoudige viewer met character map en vergrote weergave van een geselecteerd teken.
 - **dp4 Font Viewer** (met kopieermogelijkheid naar het 'clipboard').
 - **FontPage** (van David de Groot) met veel mogelijkheden, maar met een hinderlijk klein venstertje voor het tonen van de complete tekenset. Met een zoekmachine zijn nog meer font-viewers te vinden. Het programmaatje op <http://fontviewer.net> is te simpel. **MainType 7.0** van High-Logic, daarentegen, lijkt wel goed! Ook in de 'store' van Windows is de (gratis) app *Font Viewer* te vinden. Er is ook een font-viewer (myfontbook.com) die vanuit een website, dus via de browser werkt. Maar ik heb 'm niet aan de praat gekregen: het wachten tot hij alle lettertypen op de pc gevonden had duurde te lang. Er zijn font-viewers waar al meer dan tien of twintig jaar geen enkele update meer van verschenen is; die zijn niet aan te raden. Een vermelding als: 'Geschikt voor Windows 95' doet dit vermoeden al rijzen.
5. De namen van de fonts zeggen nooit iets over hun vorm. Slechts *toevoegingen* aan de naam kunnen houvast bieden. *Sans* in een lettertypenaam duidt altijd op schreefloos, terwijl *slab* en *serif* altijd betrekking hebben op schreefletters. Cursief is in de naam soms herkenbaar aan een i (van italic) achter de naam. Verder spreken toevoegingen als narrow, wide, thin, light, normal, bold, extra bold, black en heavy voor zichzelf. Mono duidt een vaste letterbreedte (dus niet-proportioneel) van alle tekens aan, zoals de schrijfmachine van weleer.
6. Wist u dat Windows 10 ook een '**Private Character Editor**' heeft om bijvoorbeeld van uw handschrift eigen tekens te maken? Die krijgen de extensie .tte. Het praktisch toepassen van deze 'tool' vereist nogal wat studie en de resultaten zijn vaak makkelijk herkenbaar als knutselwerk.